

Criteria Bedienung Trekkeninstallatie op basis van het certificaat VBT-A

Opgesteld als antwoord op een vraag van een hoofd technische dienst in Brabant

Vraagstelling:

Voor welke situatie is het vereist om het VBT-B certificaat te behalen. Maar ook: voor welke situaties is het VBT-A certificaat toereikend?

Even bij het begin beginnen: wat is de grondslag voor de verplichting tot het halen van een certificaat?

- De basis is de Arbowet. Het betreft artikel 8, voorlichting en onderricht.
- Voor het bedienen van een machine dient het personeel afdoende te worden geïnstrueerd. Betreft het een hijs- of hefwerktuig dan dient een deskundige bediener te worden aangesteld. Deskundigheid kan als volgt omschreven worden:
 - Kent de bedieningsvoorschriften.
 - Kent de voor de gebruiker van toepassing zijnde onderhoud- en inspectievoorschriften. Kent de voorwaarden voor het veilige gebruik.
 - Kent de risico's die uit de werkzaamheden voortkomen. Ook de risico's van oneigenlijk of verkeerd gebruik. Kan de (gevolgen van de) omstandigheden die tijdens de werkzaamheden kunnen voorkomen inschatten en beoordelen.
 - Kent de beschermings- en afschermingsmaatregelen. Waaronder ook Persoonlijke Beschermingsmiddelen
 - Kan de 'zwakke schakel' van de machine benoemen, en kent de uiterste gebruiklimieten.
 - Kent de wet- en regelgeving die van toepassing is voor de machine en de werkprocessen.
- Met de trekkeninstallatie wordt boven mensen gehesen. Dat is verboden. (Richtlijn Machines) Het geldt als een 'verhoogd risico'. Voor machines met een verhoogd risico is vastgesteld dat er een aanvullende gebruikersinstructie dient te volgen die gericht is op het verstrekken van de informatie over het verhoogde risico en het geven van aanwijzingen over het terugdringen van deze risico's en/of de gevolgen. (Machinebesluit. Besluit gevaarlijke werktuigen. Bijlage IV van de Europese wet 'Richtlijn Machines'.)
In de gebruikershandleiding dient het verhoogde risico specifiek benoemd en beschreven te zijn.
- Als aanvulling op de Arbowet (met name voor het handhaven door de toezichthouders) is een beleidsregel opgesteld. Het betreft beleidsregel 5.2-1. In de Beleidsregel is gesteld dat de bediener van een trekkeninstallatie een 'Opleiding Trekkenwand' gevolgd dient te hebben. Na het uitkomen van de beleidsregel is in overleg tussen Arbopodium en de Arbeidsinspectie bepaald dat deze 'Opleiding Trekkenwand' gegeven dient te worden volgens de gedeponeerde onderwijs-eindtermen van de 'Bedieningsvakman Trekkeninstallaties' (BMT eindtermen).

Mede door tussenkomst van diverse ROC's, het IAB en OmT'T zijn de eindtermen een aantal keren gewijzigd. Voor de controle op de toepassing van de eindtermen is het OSAT aangesteld. Deze heeft het ROC Midden Nederland als uitvoerend orgaan aangewezen. Om het onderwijs te mogen geven is een legitimering nodig. Daarvoor dient een zeer grondige procedure te worden doorlopen. Op dit ogenblik geeft alleen het IAB een cursus die gelegitimeerd is, en aan alle onderwijs- en eindtermencriteria voldoet.

Een korte uitleg over de opsplitsing van het onderwijs in een module A en een module B.

Om'TT heeft de BMT cursus van het IAB ontwikkeld en inhoudelijk begeleid. Vanaf het eerste begin rees er twijfel of het onderwijs volgens de volledige eindtermen wel nuttig zou zijn voor alle medewerkers. Wie maar zelden een trekkeninstallatie bedient, en zich beperkt tot het bedienen van één trek, zou een volledige cursus wellicht overbodig zijn. Door OSAT en Arbopodium werd een akkoord verstrekt op het geven van een eenvoudige basismodule die gericht is op de bediening van enkelvoudige machines op- en rond het toneel.

Het IAB doopte de cursus 'Veilig Bedienen Toneelinstallaties'. Kortweg VBT. Er werden twee modules ontwikkeld: module A en module B.

Wanneer A, en wanneer B?

- Met Arbopodium werd intensief overleg gepleegd over de verdere randvoorwaarden die zouden gelden voor het begrip 'enkelvoudige machines'. Vanaf het begin stond telkens beschreven dat het zou gaan om machines met een 'enkelvoudige bediening' of éénknopbediening. Deze omschrijving voldeed wel voor het opstellen van de inhoud van de cursus, maar gaf onvoldoende uitsluitsel welke trekken met een A-certificaat nog bediend zouden mogen worden.
- Uiteindelijk werd de volgende omschrijving goedgekeurd:
De operator met een A-certificaat mag enkelvoudige toneelmachines bedienen waarvan het proces niet geautomatiseerd is, en indien er sprake is van gelijktijdige meervoudige hijs- en hefbewegingen, deze niet in tegengestelde richtingen uitgevoerd kunnen worden.
Minimale voorwaarde: in de module A zijn ook de bedieningsvoorwaarden en de risico's van het hijsen boven personen met een trekkeninstallatie opgenomen. (Dat werd gerealiseerd.)

Ook werd er toestemming verleend voor het werken in gebruikersniveaus. Mits de machine door middel van een sleutel of een keycard in de gebruiksmogelijkheden per niveau kan worden beperkt. Met andere woorden: het is een operator met een A-certificaat toegestaan om een geautomatiseerde mechanische trekkeninstallatie te bedienen, mits de functies voor de geautomatiseerde bewegingen en de tegengestelde richtingen op dat gebruikersniveau geblokkeerd kunnen worden. (Dat zou ook organisatorisch gerealiseerd kunnen worden, maar dat verdient geen voorkeur.)

Tijdens de handhaving door de Arbeidsinspectie zien we dat ook de inspecteurs akkoord gaan met de voorwaarden zoals die zijn opgesteld voor het A-certificaat. Uiteraard dient er wel een verantwoording aan ten grondslag te liggen. Om'TT heeft al diverse keren bemiddeld. Dit heeft zelfs geleid tot het verlenen van een ontheffing voor het bedienen van een geautomatiseerde hand-elektrische trekkeninstallatie op basis van de module A. Voorwaarde: alleen bedienen door middel van de zogenaamde 'Yellow-boxes'. (Een in geel uitgevoerde bedieningskast per trek.) Eén medewerker die in het bezit is van het B-certificaat mag de Stalagic bedieningslessenaar bedienen, en heeft daarvan de sleutel.

